

ΤΥΜΒΟΙ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

Ο ΤΟΥΡΚΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΠΕΡΑΝ, Ὀκτώβριος, [Τοῦ ἀναποκритоῦ μας].— Ἐφέτος εἰς τὴν τουρκικὴν Θράκην ἔγιναν νέα ἀνασκαφαί. Ἦσαν συνέχεια τῆς ἐργασίας, ποῦ ἤρχισεν ἐκεῖ περί- σπαστον ἀπὸ τὸν ὑποδιευθυντὴ τοῦ ἐδῶ ἀρχαιολογικοῦ μουσείου. Αἱ ἀνασκαφαί ἔγιναν ἐκ μέρους τοῦ τουρκικοῦ συνδέσμου τῆς Ἱστορίας. Τ' ἀποτελέσματα ἦσαν ἱκανοποιητικά. Εὐρήθησαν δύο τύμβοι. Μεγάλοι τάφοι τῆς ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς.

Τὸν τουρκικὸν σύνδεσμον τῆς Ἱστορίας ἐνδιαφέρει ὁ πολιτισμὸς τῶν Θρακῶν, ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς ἀπόψεως, ὅτι ἦσαν τουρανικῆς καταγωγῆς. Αἱ ἀνασκαφαί περιωρίσθησαν ἐφέτος εἰς δύο κυρίως περιοχάς: τῆς Βυζήτης καὶ τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν, ὅπου καὶ ἄλλοτε ἀνεκαλύφθησαν τύμβοι κάτω ἀπὸ τεγνητοῦς λόφους. Οἱ τάφοι αὗτοι δὲν εἶνε σπάνιοι εἰς τὴν Θράκην, ἦτο δὲ ἐνδιαφέρον αὐτὸς τοῦ Μάξεκ, εἰς τὰ γύρω τοῦ Σβίλειγκρατ, ποῦ περιέγραψε τελευταίως εἰς μελέτην του ὁ Βούλλγαρος καθηγητῆς Φίλωφ καὶ τοῦ ὁποίου εἰς ἀρειχάλκινος ἀγγυόχοιρος καὶ ἄλλα ἀντικείμενα τέχνης ἔχουν μεταφερθῆ εἰς τὸ ἐδῶ μουσεῖον ἀπὸ τοῦ ἐφοροῦ τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Θ. Μακρίδη.

Μετὰς ἐφετεινὰς ἀνασκαφὰς τῆς Θράκης, ποῦ διεξήγαγε καὶ πάλιν ὁ ὑποδιευθυντὴς τοῦ ἀρχαιολογικοῦ μουσείου Κωνσταντινουπόλεως κ. Ἀρίφ Μουφιτ, συνεκεντρώθησαν περισσότερα στοιχεία περὶ τύμβων τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης, ἔργα τέχνης, τῶν ὁποίων ὑπάρχουν στὸ ἐδῶ μουσεῖον, ὅπως καὶ μιὰ μαρμαρινὴ θύρα, μετὰ κεφαλᾶς Μεδούσης, προερχομένη ἀπὸ τύμβου τοῦ Λαγκαδά. Λόφου τῆς τουρκικῆς Θράκης ὕψους 10—12 μέτρων καὶ διαιμέτρου εἰς τὰς βάσεις τῶν 70—80 μέτρων, συνήθως δὲ κανικοῦ σχήματος, εἶνε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τύμβοι καὶ θά γίνουσι εἰς αὐτοὺς ἀνασκαφαί. Τουλάχιστον γιὰ μερικὸν ἐξ αὐτῶν θεωρεῖται βέβαιον ὅτι κρύπτουσι ἀρχαίους τάφους, ἰδίως ὡς ἐκ τῶν μεγάλων λακκῶν ποῦ ὑπάρχουν εἰς τὰ γύρω των, ὅπῃθεν ἀφηρέθη τὸ γῆμα διὰ τὰ σχηματισθοῦν οἱ τεχνητοὶ αὐτοὶ λόφοι.

Ὁ ἀνευρεθείς σύνδεσμος τῆς Ἱστορίας ἀπεφάσισε τώρα νὰ συνεκρίσθωσι αἱ ἀνασκαφαί πρὸς ἀνεύρεσιν ὅλων τῶν τύμβων ποῦ ὑπάρχουν, ἤρχισαν δὲ ἐξ ἄλλου εἰς τὸ ἐδῶ ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον κάποια προτοιμασίαι πρὸς ἀναστήλωσιν εἰς τὸν αἰθόλυρον τοῦ μουσείου, ἢ τῆς Ἀγι-

ας Σοφίας, τύμβου τῆς Θράκης. Ὁ ἀνευρεθείς τύμβος τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν, εἰς τὰ γύρω τῶν ὁποίων καὶ ἄλλοτε ἀνευρέθη τύμβος, ποῦ εἶνε εἶδος μικρογραφίας μυκηναϊκοῦ τάφου, εἶνε τύπου μεγάλου τύμβου, μετὰ ἀφίδας, μετὰ διάδρομον, νεκρῶν θάλαμον, ἔχει δὲ θύραν μετὰ διάκοσμον. Εἶνε ὁ μεγαλύτερος ἀπὸ ὅσους ἀνεκαλύφθησαν εἰς τὴν ἀνατολικὴν Θράκην. Εἶνε ἐπὶ τῆς ὁδοῦ πρὸς τὸ χωρίον Ἀσιλιμπουγλί. Ἀτυχῶς πρόκειται περὶ τάφου ποῦ ἐγγώρισε ἄλλοτε προσεκτικῶς θεσασυροθῆρας, ποῦ ἔχουν ἀφαίρεση ὅσας ἀρχαιοτήτας ἦτο δυνατόν νὰ συνασκομιῶσιν. Πάντως, ἀπέμεινε καὶ ἀνευρέθη ἡ σαρκοφάγος μετὰ ὀστᾶ καὶ τέφρα τοῦ πρώτου ταφέντος εἰς τὸν τύμβον αὐτὸν προσώπου, ὅπως καὶ ἄλλα ὀστᾶ νεκροῦ, ποῦ δὲν ἐκᾶν κ' ὁ ὁποῖός ἦτο, φαίνεται, γυνή, διότι, ὅπως φρονεῖ καὶ ὁ κ. Φίλωφ, μελετήσας ἀνεκαλυφθέντα τύμβους εἰς Ντουσαβλή τῆς Φιλιππουπόλεως, οἱ μὲν νεκροὶ τῶν γυναικῶν ἐτάσσοντο, τῶν δὲ ἀνδρῶν ἔκαινον. Ὁ κλειστός ἀλόγος ποῦ εὐρέθη εἰς τὸν ἀνεκαλυφθέντα τύμβον τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν, ποῦ εὐρέθη, ὅτι πρόκειται περὶ τύφου Μακεδόνος ἢ Θρακῆς ἀρχαίου, ποῦ 4ου πρὸ Χριστοῦ ἔζησε, ὅπως ὑποτίθεται ἀπὸ τὰ νομίσματα τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ποῦ εὐρέθησαν εἰς τὸν τύμβον.

Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῶν τύμβων αὐτῶν κτιρίων στερεωτάτων, ποῦ δὲν ὑπεχώρησαν ἀπὸ τὸ βάρος τοῦ χώματος, μετὰ ὁποῖον ἐκαλύφθησαν μετὰ τὴν ταφὴν προώπων τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, εἶνε ἐνδιαφέρουσα. Μονοκόμματοι λίθοι, δύο χρωμάτων, προεργασμένοι ὁ ἕνας ἐπὶ τοῦ ἄλλου μετὰ τεμάχια σιδήρου, προέρχονται ἀπὸ ἀρχαία λατομεία, ἴσως, τῶν ὁποίων μένουσι εἰς τὴν Θράκην, αἱ δὲ θύραι τῶν τύμβων, μετὰ τὸν διάκοσμον τους, δεικνύουσι ὅτι ἐπὶ πολὺ καὶ οἱ τάφοι αὗτοι ἔμειναν ἀκόλυπτοι. Ὁ ἕνας μάλιστα ἐκ τῶν τύμβων αὐτῶν φαίνεται ὅτι εἶχε ἐπισκευασθῆ. Ἀνευρέθησαν ἀμοφορεῖς, λυχνία, εἰδη κεραμικῆς, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ὀρισθῆ ἑπακριβῶς ἡ ἐποχὴ τῶν τύμβων, ἀφοῦ πολλὰ ἐξ αὐτῶν πιθανόν νὰ εἶνε ἀρχαιότερα καὶ νὰ ἐποθετήθησαν σποῦς τάφους, οἱ θάλοισι ὅν ὁποῖων θυμίζουσι μυκηναϊκὴν τέχνην, διαδοθεῖσαν ἀργότερα, μέσον Θεσσαλίας, εἰς Μακεδονίαν καὶ Θράκην καὶ ἐπηρεασθεῖσαν ἀπὸ τὴν τοπικὴν παράδοσιν.

Ἡ ἀνεύρεσις τῶν δύο αὐτῶν τύμβων ἐκίνησε ἀρκετὸν ἐνδια-

φέρον. Ἐδόθησαν πληροφορίαι εἰς τὸν τουρκικὸν τύπον καὶ ἐκομίσθησαν εἰς τὴν Κωνσταντινουπόλιν, ἀνευρεθείσαι εἰς τοὺς δύο τάφους ἀρχαιοτέτες, ἢ πιὸ ἐνδιαφέρουσα τῶν ὁποίων εἶνε μιὰ ἀρειχάλκινη ἐπάρφυρος προσηπῆς, μετὰ κρᾶνος, ποῦ καλύπτει ὅλον τὸν αἰχμᾶν τοῦ πολεμιστοῦ. Πρόκειται περὶ κομφοτάτης ἐργασίας, μετὰ παράστασιν τῆς Νίκης εἰς τὰς δύο παρῆσις τῆς προσηπῆδος καὶ μετὰ ῥυτίδας εἰς τὸ ἔμπροσθεν μέρος τοῦ κρᾶνος.

ΤΥΜΒΟΙ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

Ο ΤΟΥΡΚΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΠΕΡΑΝ, Ὀκτώβριος, [Τοῦ ἀναποκροῦτοῦ μας].— Ἐφέτος εἰς τὴν τουρκικὴν Θράκην ἔγιναν νέα ἀνασκαφαί. Ἦσαν συνέχεια τῆς ἐργασίας, ποὺ ἤρchiσεν ἐκεῖ πέρυσι ἀπὸ τὸν ὑποδιευθυντὴ τοῦ ἐδῶ ἀρχαιολογικοῦ μουσείου. Αἱ ἀνασκαφαί ἔγιναν ἐκ μέρους τοῦ τουρκικοῦ συνδέσμου τῆς Ἱστορίας. Ἐ ἀποτελέσματα ἦσαν ἱκανοποιητικά. Εὐρέθησαν δύο τύμβοι. Μεγάλαι τάφοι τῆς ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς.

Τὸν τουρκικὸν σύνδεσμον τῆς Ἱστορίας ἐνδιαφέρει ὁ πολιτισμὸς τῶν Θρακῶν, ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς ἀπόψεως, ὅτι ἦσαν τουρανικῆς καταγωγῆς. Αἱ ἀνασκαφαί περιορίσθησαν ἐφέτος εἰς δύο κυρίως περιοχάς: τῆς Βυζίης καὶ τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν, ὅπου καὶ ἄλλοτε ἀνεκαλύφθησαν τύμβοι κάτω ἀπὸ τεχνητοὺς λόφους. Οἱ τάφοι αὐτοὶ δὲν εἶνε σπάνιοι εἰς τὴν Θράκην, ἦτο δὲ ἐνδιαφέρων αὐτὸς τοῦ Μίεζεκ, εἰς τὰ γύρω τοῦ Σβίλενγκρατ, ποὺ περιέγραψε τελευταίως ἐκ μελέτην του ὁ Βούλγαρος καθηγητὴς Φίλωφ καὶ τοῦ ὁποίου εἰς ὀρειγάλκως ἀγρίοχοιρος καὶ ἄλλα ἀντικείμενα τέχνης ἔχουν μεταφερθῆ εἰς τὸ ἐδῶ μουσεῖον ἀπὸ τοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Θ. Μακκριδῆ.

Μὲ τὰς ἐφετηνὰς ἀνασκαφὰς τῆς Θράκης, ποὺ διεξήγαγε καὶ πάλιν ὁ ὑποδιευθυντὴς τοῦ ἀρχαιολογικοῦ μουσείου Κωνσταντινουπόλεως κ. Ἀρίφ Μουφιτ, συνεκεντρώθησαν περισσότερα στοιχεία περὶ τύμβων τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης, ἔργα τέχνης, τῶν ὁποίων ὑπάρχουν στὸ ἐδῶ μουσεῖον, ὅπως καὶ μιά μαρμαρίνη θύρα, μὲ κεφαλὰς Μίδουσης, προερχομένη ἀπὸ τύμβον τοῦ Λαγκαδά. Λόφου τῆς τουρκικῆς Θράκης ὕψους 10—12 μέτρων καὶ διαμέτρου εἰς τὰς βάσεις των 70—80 μέτρων, συνήθως δὲ κοινικοῦ σχήματος, εἶνε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τύμβοι καὶ θὰ γίνοντο εἰς αὐτοὺς ἀνασκαφαί. Τουλάχιστον γιὰ μερικοὺς ἐξ αὐτῶν θεωρεῖται βέβαιον ὅτι κρύπτονται ἀρχαῖοι τάφοι, ἰδίως ὡς ἐκ τῶν μεγάλων λακκῶν ποὺ ὑπάρχουν εἰς τὰ γύρω των, ὁπότεν ἀφῆρηθὲ τοῦ χῶμα διὰ τὰ σχηματισθῶσι οἱ τεχνητοὶ αὐτοὶ λόφοι.

Ὁ ἀναφερθεὶς σύνδεσμος τῆς Ἱστορίας ἀπέφασκε τώρα νὰ συνεγισθοῦν αἱ ἀνασκαφαί πρὸς ἀνεύρεσιν ὀλων τῶν τύμβων ποὺ ὑπάρχουν, ἤρchiσαν δὲ ἐξ ἄλλου εἰς τὸ ἐδῶ ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον κάποια προετοιμασίαι πρὸς ἀναστήλωσιν εἰς τὸν αὐλόγυρον τοῦ μουσείου, ἢ τῆς Ἀγλι-

ας Σοφίας, τύμβου τῆς Θράκης. Ὁ ἀνευρεθεὶς τύμβος τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν, εἰς τὰ γύρω τῶν ὁποίων καὶ ἄλλοτε ἀνευρέθη τύμβος, ποὺ εἶνε εἶδος μικρογραφίας μυκηναϊκοῦ τάφου, εἶνε τύπου μεγάλου τύμβου, μὲ ἀψίδα, μὲ διάδρομον, νεκρὸν θάλαμον, ἔχει δὲ θύραν μὲ διάκοσμον. Εἶνε ὁ μεγαλύτερος ἀπὸ δούου ἀνεκαλύφθησαν εἰς τὴν ἀνατολικὴν Θράκην. Εἶνε ἐπὶ τῆς ὁδοῦ πρὸς τὸ χωρίον Ἀσιλπουγγί. Ἀτυχῶς πρόκειται περὶ τάφου ποὺ ἐγνώρισε ἄλλοτε προσεκτικὸς θεοσμορθητῆς, ποὺ ἔχουν ἀφῆρηθῆ ὅσας ἀρχαιοτήτας ἦτο δυνατόν νὰ συναποκομίσουν. Πάντως, ἀπέμεινε καὶ ἀνευρέθη ἡ σαρκοφάγος μὲ ὀστὰ καὶ τέφρα τοῦ πρώτου ταφέντου, ὁπίας καὶ ἄλλα ὀστὰ νεκροῦ, ποὺ δὲν ἐκάη κι' ὁ ὁποῖος ἦτο, φαίνεται, γυνὴ, διότι, ὅπως φρονεῖ καὶ ὁ κ. Φίλωφ, μελετήσας ὀσσεῖα καλυφθέντα τύμβου ἐς Ντουβουλῆ τῆς Φιλιππουπόλεως, οἱ μὲν νεκροὶ τῶν γυναικῶν ἐβάζοντο, τῶν δὲ ἀνδρῶν ἐκείνον. Ἐκελευτὸς ἀλόγως, πρὶν εὐρεθῆ εἰς τὸν ἀνεκαλύφθησαν τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν, φαίνεται ὅτι πρόκειται περὶ τάφου Μακεδόνος ἢ Θρακῆς ἀρχαίου, τοῦ 4ου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος, ὅπως ὑποτίθεται ἀπὸ τὰ κριτήρια τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ποὺ εὐρέθησαν εἰς τὸν τύμβον.

Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῶν τύμβων αὐτῶν, κτιρίων στερωτάτων, ποὺ δὲν ὑπεχώρησαν ἀπὸ τὸ βάρος τοῦ χῶματος, μὲ τὸ ὁποῖον ἐκαλύφθησαν μετὰ τὴν ταφὴν προσώπων τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, εἶνε ἐνδιαφέρουσα. Μονοκόμματοι λίθοι, δύο χωρῶντων, προηρμοσμένοι ὁ ἓνας ἐπὶ τοῦ ἄλλου μὲ τεμάχια σιδήρου, προέρχονται ἀπὸ ἀρχαία λατομεία, ἴχνη, τῶν ὁποίων μένοντο εἰς τὴν Θράκην, αἱ δὲ θύραι τῶν τύμβων, μὲ τὸν διάκοσμον τους, δεικνύουσι ὅτι ἐπὶ πολὺ καὶ οἱ τάφοι αὐτοὶ ἔμειναν ἀκαλυπτοί. Ὁ ἓνας μάλιστα ἐκ τῶν τύμβων αὐτῶν φαίνεται ὅτι εἶχε ἐπισκευασθῆ. Ἀνευρέθησαν ἀμφορεῖς, λυχνία, εἶδη κεραμικῆς, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὅσων δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ὀριοθῆ ἐπακριβῶς ἡ ἐποχὴ τῶν τύμβων, ἀφοῦ πολλὰ ἐξ αὐτῶν πιθανόν νὰ εἶνε ἀρχαιότερα καὶ νὰ ἐποβηθῆσαν σπουδᾶς τάφους, οἱ ὅλοι ἂν ὁποῖον θυμίζουσι μυκηναϊκὴ τέχνη, διαδοθεῖσαν ἀργότερα, μῆσον Θεσσαλίας, εἰς Μακεδονίαν καὶ Θράκην καὶ ἐπηρεασθεῖσαν ἀπὸ τὴν τοπικὴν παράδοσιν.

Ἡ ἀνεύρεσις τῶν δύο αὐτῶν τύμβων ἐκίνησε ἀρκετὸν ἐνδια-

φέρον. Ἐδόθησαν πληροφορίαι εἰς τὸν τουρκικὸν τύπον καὶ ἐκοιμήθησαν εἰς τὴν Κωνσταντινουπόλιν, ἀνευρεθείσαι εἰς τοὺς δύο τάφους ἀρχαιοτήτες, ἢ πῶς ἐνδιαφέρουσα τῶν ὁποίων εἶνε μιά ὀρειγάλκην ἐπάργυρος προμασίς, μὲ κρᾶνος, ποὺ καλύπτει ὄλον τὸν αὐγὸν τοῦ πολεμιστοῦ. Πρόκειται περὶ κοιμηθείας ἐργασίας, μὲ παράστασιν τῆς Νίκης εἰς τὰς δύο παρεῖας τῆς προσώπου καὶ μὲ νόμφας εἰς τὸ ἔμπροσθεν μέρος τοῦ κρᾶνος.

Σ.

Ἐλπίδιον Βη' = α 21/10/38